

ÖZERK İŞLEVSELLİK İNDEKSİ'NİN TÜRKÇE FORMUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ**Ahmet AKIN***Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, aakin@sakarya.edu.tr***İbrahim DEMİRCİ***Uzman, Marmara Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Doktora Öğrencisi,
ibrahimdemircipdr@gmail.com***Ümran AKIN***Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, uakin@sakarya.edu.tr***Kafiye ERTÜRK***Sakarya Üniversitesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler Yüksek Lisans Öğrencisi, kfyeski.01@hotmail.com**Received: 11.05.2015**Accepted: 22.03.2016***Öz**

Bu çalışmanın amacı Özerk İşlevsellik İndeksi'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliğini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu 171 öğretmenden oluşmaktadır. Özerk İşlevsellik İndeksi'nin yapı geçerliğini incelemek için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda üç boyutlu modelin (öz-tutarlılık, dışsal etkiye duyarlılık ve ilgi) uyum değerlerinin yeterli olduğu görülmüştür ($\chi^2= 170,07$, $sd= 85$, $RMSEA= .077$, $CFI= .92$, $IFI= .92$, $RMR= .073$, $SRMR= .083$). Özerk İşlevsellik İndeksi'nin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları üç alt boyut için sırasıyla .79, .76, .83 ve ölçeğin bütünü için .72 olarak bulunmuştur. Ölçekteki maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları .42 ile .70 arasında değişmektedir. Araştırmanın sonuçları Özerk İşlevsellik İndeksi'nin Türkçe formunun bilimsel araştırmalarda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Özerk işlevsellik, doğrulayıcı faktör analizi, geçerlik, güvenirlik.

THE VALIDITY AND RELIABILITY OF TURKISH VERSION OF THE INDEX OF AUTONOMOUS FUNCTIONING**ABSTRACT**

The aim of this study is to investigate the validity and reliability of Turkish version of the Index of Autonomous Functioning. The sample of this study consisted of 171 teacher. The results of confirmatory factor analysis demonstrated that the 15 items loaded on three factors (authorship/self-congruence, interest-taking, and low susceptibility to control; $\chi^2= 170,07$, $df= 85$, $RMSEA= .077$, $CFI= .92$, $IFI= .92$, $RMR= .073$, $SRMR= .083$). The internal consistency reliability coefficients of the subscales were .79, .76, .83 respectively and .72 for overall scale. The corrected item-total correlations ranged between .42 and .70. Overall findings demonstrated that Turkish version of the Index of Autonomous Functioning can be used as a valid and reliable instrument.

Keywords: Autonomous functioning, confirmatory factor analysis, validity, reliability

1. GİRİŞ

Özerklik kelime anlamı olarak bir kişinin ya da bir topluluğun kendi uyacağı kuralları kendisi koyması şeklinde tanımlanmaktadır. Özerklik (autonomy) kavramı Yunanca kendi (autos) ve yasa (nomos) kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Özerklik başkalarının koyduğu kurallara eleştirmeden uyma yerine kendi kendini yönetmeyi ifade etmektedir (Akarsu, 1975). Maslow'un kendini gerçekleştirme kavramı; özerkliğin kültürleşmeye karşı direnç gösterdiğini ve bireyin bağımsız işlev görmesinin önemini vurgulamaktadır. Rogers tam işlevsel birey kavramında, özerkliği içsel değerlendirme olarak tanımlamış ve özerk bireyleri, diğerlerinin onaylamasına ihtiyaç duymadan kendi kişisel standartlarına göre yaşamını ayarlayan kişiler olarak nitelendirmiştir. Jung; kişilik gelişimini ifade eden bireyselleşme kavramı için özerkliğe vurgu yaparak, özerkliğin kişinin çoğunluğun itaat ettiği kural, inanç ve kolektif korkulardan kurtulma süreci olarak tanımlamıştır (Ryff, 1989, 2014; Ryff ve Keyes, 1995, Ryff ve Singer, 2008).

Özerklikle ilgili kuramlardan biri Ryff'in (1989) çok boyutlu psikolojik iyi olma modelidir. Bu model öz-kabul, diğerleriyle olumlu ilişkiler, özerklik, çevresel hâkimiyet, yaşam amacı ve bireysel gelişim olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Özerklik, bireyin başkaları tarafından kontrol edilmeyen kişisel standartlarına dayalı olarak kendini değerlendirebilmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca düşünce ve davranışlarını düzenleyebilme, özgür bir iradeye sahip olma, başkalarına bağlı kalmadan kendi kararlarını verebilme ve bağımsızlık özerkliğin önemli göstergeleri olarak kabul edilmektedir (Ryff, 1989, 2014; Ryff ve Keyes, 1995; Ryf ve Singer, 2008).

Özerklik düzeyi yüksek bireyler kararlarını başkalarına bağımlı kalmadan ve onların onayına ihtiyaç duymadan kendi içsel değerlendirmeleri aracılığıyla verebilirler. Sosyal geleneklere uygun düşünme ve davranma zorunluluğu hissetmezler ve sosyal yapıya bağımlı olmadan yaşayabilirler. Özerklik düzeyi düşük bireyler ise, karar ve eylemlerini belirlerken diğer bireylere ve toplumsal standartlara bağımlı hissederler. Bu bireyler sosyal baskılardan daha kolay etkilenirler ve diğerlerinin kendilerine yönelik yargı ve değerlendirmelerini daha çok önemserler (Ryff, 1989, 2014; Ryff ve Keyes, 1995, Ryff ve Singer, 2008).

Özerklikle ilgili bir başka önemli kuram Ryan ve Deci (2000) tarafından geliştirilen kendini belirleme kuramıdır. Bu kurama göre insanların doğuştan gelen bazı psikolojik ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyaçlar özerklik, yetkinlik ve ilişkili olma olarak ifade edilmektedir. Bu kuram insan motivasyonunu anlamak için bu temel ihtiyaçların dikkate alınması gerektiğini öne sürmektedir. Özerklik ihtiyacı bireylerin kendi adına karar verebilmesi anlamına gelmektedir. Bireyin özerklik ihtiyacını karşılaması; motivasyonunu, performansını ve iyi olmasını olumlu yönde etkilemektedir (Deci ve Ryan, 2000).

Kendini belirleme kuramına göre özerklik benlik tarafından yönetilme olarak tanımlanmaktadır. Özerk bireylerin eylemleri, kendileriyle uyumludur ve eylemlerini istemli bir şekilde gerçekleştirirler. Özerklik ayrılma, bağımsızlık ya da bencillik anlamına gelmemektedir. Özerklik bağımlı ya da bağımsız olsun ya da bireyci ya da kolektivist olsun bireylerin kendi iradeleriyle hareket etmesi anlamına gelmektedir (Deci ve Ryan, 2000; Ryan ve Deci, 2000).

Kendini belirleme kuramına göre özerklik ve kontrol motivasyonları birbirinden ayrı ancak birbiriyle ilişkili olan iki kavramdır. Özerk motivasyon; kişinin eylemlerini değerleriyle özdeşleştirmesi ve ideal olarak bütünleştirmesidir. Kontrol motivasyonu ise kendine yabancı olan ödül ve ceza gibi dış yükümlülüklerle ilgili sosyal baskılarla ve kişinin kendine yansıttığı onaylanma, utançtan kaçınma, şartlı benlik saygısı gibi içselleştirmelerle bireyin davranışlarını düzenlemesi anlamına gelmektedir (Deci ve Ryan, 2008). Özerk bireylerin değerlerine ve hassasiyetlerine göre yaşadığı kabul edilmektedir. Özerklik bireyin gerçek benliğine göre yaşaması anlamına gelmektedir. Varoluşçu literatürde sıklıkla karşılaşılan otantik olma ya da otantik olmama özerklik ile yakından ilişkilidir (Ryan ve Deci, 2004).

Çeşitli ülkelerde ve kültürlerde yapılan araştırmalarda özerklik ihtiyacının iyi olmanın yordayıcısı olduğunu ifade edilmektedir. Ancak bazı araştırmacılar özerkliğin sadece bireyci kültürlerde önemli olduğunu ve toplulukçu kültürlerle ilişkili olmadığını vurgulamaktadır. Bu karşı görüşlere rağmen özerkliğin ideal işlevsellik için birçok kültürde önemli olduğu ve bu eleştirilerin gerçeği yansıtmadığı da savunulmaktadır (Deci ve Ryan, 2008). Öte yandan bu ihtiyaçların karşılanma ve memnuniyet derecesinin sadece kişiye bağlı olmadığı vurgulanmaktadır. Bireyin içinde bulunduğu sosyal bağlamın talepleri, engelleri ve kazanımları onun özerklik durumunu etkilemektedir (Ryan ve Deci, 2000). Bu nedenle özerklikle ilgili çalışmalarda kültürel farklılıkların dikkate alınması önemli olacaktır.

Kişilik ve benlikle ilişkili yapılan kültürler arası çalışmalar; iyi olmanın yapısı ve ruh sağlığının belirleyicileri açısından Batı toplumları ile Doğu toplumları arasında önemli farklılıklar olabileceğini öne sürmektedir. Batı toplumlarında bireyin özerklik kazanmasına ve diğerlerinden farklılaşmasına yardımcı olan içsel dinamiklere ve değerlere önem verilmektedir. Benlik ne diğer bireylerle ilişkilidir ne de onlardan etkilenmektedir. Doğu toplumlarında ise kişiler benliği diğer kişilerle ilişkili ve karşılıklı bağımlı olarak algılamaktadır ve diğerleriyle bağlantılı ve uyumlu olmaya odaklanılmaktadır (Markus ve Kitayama, 1991, 1998).

Özerklik kavramı; öz-belirleme, bağımsızlık, kontrol, bireyleşme, iç kontrol odağı ve davranış düzenleme gibi kavramlarla benzerlik göstermektedir. Özerklik genel olarak bireyin düşüncelerinin ve eylemlerinin tamamen kendi ürünü olması gerektiğini ve çevresindeki kurumlardan veya başkaları tarafından belirlenmemesi gerektiği anlamına gelmektedir. Özerklik ihtiyacı birçok kültürde gözlemlenmektedir. Ama bu ihtiyacın önemi kültürlerarası farklılıklarla ilgili olarak değişiklik gösterebilir. Özellikle özerkliğin Batı kültüründe tarihsel nedenlerle ortaya çıktığını ifade eden görüşler bulunmaktadır. Bu nedenle Çin kültüründe saygı önemliken Amerikan kültüründe özerklik ön planda olabilmektedir. Dünyanın pek çok yerinde çevresine ve topluma uyum sağlayan bireyler ruhsal olarak zayıf olarak görülmezken, Amerika'da bu durum ruhsal bir zayıflık olarak algılanmaktadır. Özerkliğin anlam ve yapısında kültürden kültüre farklılıklar olabileceği için bu kavram, içinde bulunulan kültürün özelliklerine göre yorumlanmalıdır (Christopher, 1999).

Özerklik psikoloji literatüründe çok farklı şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Hmel ve Pincus (2002) yaptıkları alan yazın taramasında ve 15 özerklik ölçeğine uyguladıkları faktör analizi sonrasında özerkliğin üç boyutunu ortaya koymuşlardır. Bu boyutlar kendini yönetme, ayrılma ve kırılmalık olarak ifade edilmiştir. *Kendini yönetme* kişinin kendi koyduğu kurallara göre yaşamını düzenlemesi ve dış baskılara boyun eğmemesi anlamına gelir,

ayrılma çevresindeki insanlardan ayrılarak bağımsızlığa ve bireyleşmeye vurgu yapar, *kırılganlık* ise özerklik düzeyinin yüksek olmasından dolayı kısıtlamalar yaşandığında yaşanacak incinmeler olarak tanımlanmaktadır.

Bu araştırmanın teorik altyapısına göre özerklik üç boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar öz-tutarlılık, dışsal etkiye duyarlılık ve ilgi olarak adlandırılmaktadır. Daha önceki çalışmalar ve ölçme araçları özerkliğin boyutları üzerinde çok yeterince durmamıştır. Öz-tutarlılık kişinin davranışlarının değerleri, ihtiyaçları ve ilgileri ile uyumlu olması anlamına gelmektedir. Bu kavram varoluşçu literatürde sıklıkla geçen otantiklik kavramı ile benzerlik göstermektedir. Davranışların tutumlar ve özelliklerle uyumlu olmasının, özerkliğin bir tezahürü olduğu görülmektedir. İlgi, bireyin içsel ve dışsal olaylara kendiliğinden açık olma eğiliminde olması ve merak etmesi anlamına gelmektedir. İlgi, kişinin kendine ve kişisel deneyimlere yönelik farkındalığını ve iç-görüsünü kolaylaştırmaktadır. Öz-tutarlılık ve ilgilenme, özerkliğin olumlu göstergeleri iken dışsal etkiye duyarlılık, özerkliğin yokluğu anlamına gelmektedir (Weinstein, Przybylski ve Ryan, 2012).

Klasik ve modern teoriler öz-tutarlılık, dışsal etkiye duyarlılık ve ilgi özelliklerinin özerkliğin merkezinde olduğunu kabul etse de bu üç boyutu ve bu boyutların ilişkilerini değerlendiren bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Ölçeğin toplam puanının ve öz-tutarlılık alt boyutunun pozitif ruh sağlığı değişkenleriyle (olumlu duygulanım, öz saygı, zindelik, yaşam doyumu, kişisel gelişim, mutluluk, anlam bulma) olumlu, negatif ruh sağlığı değişkenleriyle (olumsuz duygulanım, depresyon, anksiyete) olumsuz ilişki içinde olduğu görülmüştür. İlgi alt boyutu pozitif ruh sağlığı değişkenleri ve farkındalıkla ilgili değişkenlerle (bilinçli farkındalık, merak, öz farkındalık) pozitif ilişkiliyken, olumsuz ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkisiz olduğu bulunmuştur. Dışsal etkiye duyarlılık ise olumlu ruh sağlığı değişkenleriyle negatif, olumsuz ruh sağlığı değişkenleriyle pozitif ilişkilidir. Ölçeğin diğer özerklik ölçekleriyle (öz belirleme, temel ihtiyaçların doğumu, duygusal özerklik) ilişkili olduğu ancak bu ilişkinin orta düzeyde olması nedeniyle diğer otonomi ölçeklerinden ayrıştığı ifade edilmektedir (Weinstein ve diğerleri, 2012).

Yukarıda ifade edilen nedenlerden dolayı özerklik kavramının evrensel olarak incelenebilmesi için kültürel özelliklerden etkilenebilecek boyutlarının araştırılarak ortaya koyulması gerekmektedir. Özerklikle ilgili ölçme araçları genellikle farklı kuramların içinde bir boyut olarak ele alınmaktadır. Ancak bu durum özerkliğin boyutlarının yeterince anlaşılmasını olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca bazı özerklik ölçekleri kişinin kendi iradesiyle hareket etmesinden ziyade başkalarının görüşüne ve onayına önem verip vermemesi üzerinde durmaktadır. Bu durum kültürlerarası farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Özerk İşlevsellik İndeksi üç boyutlu yapısıyla özerkliğin ayrıntılı olarak incelenebilmesi için Türkiye’de yapılacak bilimsel araştırmalarda kullanılabilir.

1.1. Özerk İşlevsellik İndeksi

Özerk İşlevsellik İndeksi (Index of Autonomous Functioning) Weinstein ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilmiştir. Ölçme aracı; öz-tutarlılık, ilgi ve dışsal etkiye duyarlılık olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte her bir alt boyutta 5’er madde olmak üzere toplam 15 bulunmaktadır. Ölçek (1) Benim için hiç doğru değil (2) Benim için biraz doğru değil (3) Kararsızım (4) Benim için biraz doğru (5) Benim için tamamen doğru şeklinde 5’li Likert olarak derecelendirilmektedir. Ölçeğin geliştirilmesi yedi aşamada gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle 198 maddelik bir deneme formu oluşturulmuştur. İlk uygulama sonrasında bu form 108 maddeye düşmüştür. Daha sonra maddeler alt boyutlarına ayrılarak uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonrasında 68 madde kalmıştır. Bu aşamadan sonra maddelere açımlayıcı faktör analizi uygulanmış. Bu işlem sonucunda 15 madde ve üç alt boyuttan oluşan nihai forma ulaşılmıştır. Daha sonra bu maddelere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış ve ölçeğin üç alt boyutta iyi uyum verdiği görülmüştür (GFI= .96; RMSEA= .06; CFI= .95). Uyum geçerliği çalışmasında öz-tutarlılık ve ilgi alt boyutları merak ($r = .17$ ve $r = .57$), öz-farkındalık ($r = .43$ ve $r = .32$), zindelik ($r = .39$ ve $r = .23$), yaşam doyumu ($r = .39$ ve $r = .18$), kişisel gelişim ($r = .54$ ve $r = .36$) pozitif ilişkili bulunmuştur. Dışsal etkiye duyarlılık alt boyutu ise merak ($r = -.11$), öz-farkındalık ($r = -.20$), zindelik ($r = -.40$), yaşam doyumu ($r = -.38$), kişisel gelişim ($r = -.22$) negatif ilişkili bulunmuştur. Ölçeğin orijinal formunun iç tutarlılık güvenirlik katsayıları üç alt boyut için sırasıyla .89, .83, .84 ve ölçeğin bütünü için .81 olarak bulunmuştur.

2. YÖNTEM

Özerk İşlevsellik İndeksi'nin Türkçeye çevrilme sürecinde öncelikle ölçeğin İngilizce formu iyi düzeyde İngilizce bilen 2 öğretim üyesi tarafından Türkçeye çevrilmiş, daha sonra ise Türkçe formlar tekrar İngilizceye çevrilmiştir. İngilizce ve Türkçe formların tutarlılığı dil ve gramer açısından incelenmiş ve Türkçe deneme formu elde edilmiştir. İkinci aşamada, Türkçe form psikolojik danışmanlık ve rehberlik anabilim dalında görev yapan 3 öğretim üyesi tarafından tartışılmıştır. Son olarak gerekli görülen düzenlemeler yapılarak ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışması için yapı geçerliğini incelemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin güvenirliği için iç-tutarlılık ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları incelenmiştir. Geçerlik ve güvenirlik analizleri Analizler LISREL 8.54 ve SPSS 17.0 ile yapılmıştır.

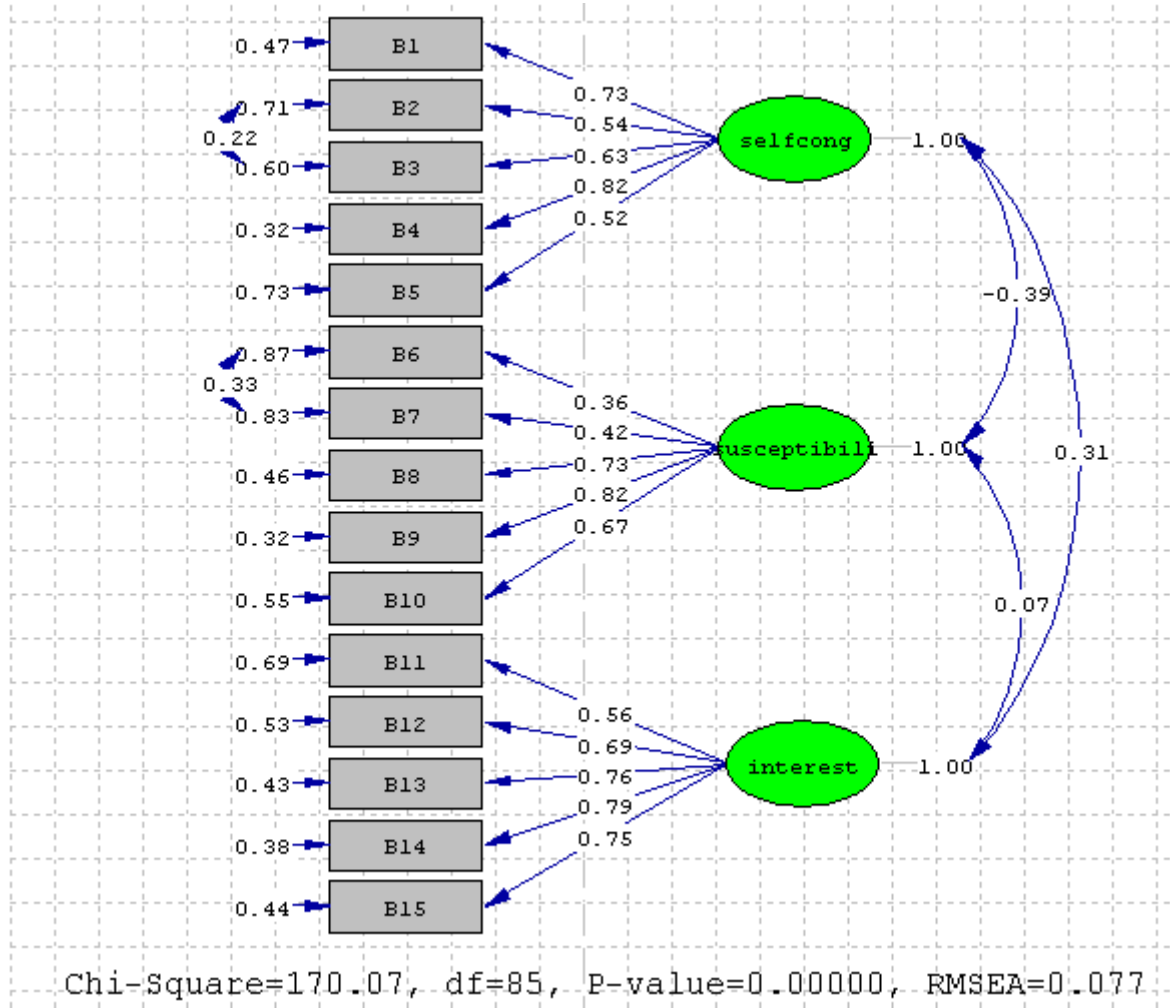
2.1. Çalışma Grubu

Araştırmamanın verileri yaşları 171 öğretmen üzerinden toplanmıştır. Öğretmenlerin yaşları 25 ile 50 arasında değişmektedir. Çalışma grubunda olan öğretmenlerin 116'sı erkek, 55'i kadındır. Öğretmenlerin 72'si psikolojik danışan ve rehber öğretmen, 11'i sınıf öğretmeni, 18'i Türkçe, 14'ü İngilizce ve 11'i matematik öğretmeni geriye kalan 45 katılımcı ise 10 ayrı branşta öğretmen olarak görev yapmaktadır.

3. BULGULAR

3.1. Yapı Geçerliği

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek üzere doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Modifikasyon indeksleri incelendikten sonra öz-tutarlılık boyutundaki 2. ve 3. maddenin ve dışsal etkiye duyarlılık boyutundaki 6. ve 7. maddenin hata kovaryansları arasında modifikasyon yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indekslerinin değerleri; $\chi^2 = 170,07$, $sd = 85$, $RMSEA = .077$, $CFI = .92$, $IFI = .92$, $RMR = .073$ ve $SRMR = .083$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktör yükleri .36 ile .82 arasında değişmektedir. Ölçeğin faktör yüklerine ve alt boyutların birbiriyle olan ilişkilerine ilişkin bulgular Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1: Özzerk İşlevsellik İndeksi'nin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

3.2. Güvenirlik

Özzerk İşlevsellik İndeksi'nin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayıları öz-tutarlılık için .79, dışsal etkiye duyarlılık için .76, ilgi için .83 ve ölçeğin bütünü için .72 olarak bulunmuştur. Ölçekteki maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonları .42 ile .70 arasında değişmektedir. Bulgular Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Özzerk İşlevsellik İndeksi'nin Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları

Madde No	$\bar{X}$	Ss	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları
1	4,25	0,65	.65
2	4,19	0,75	.54
3	4,30	0,66	.58
4	4,31	0,68	.67
5	4,15	0,74	.42
6	2,70	0,99	.44
7	2,89	1,11	.48

8	3,99	1,04	.62
9	4,15	1,04	.61
10	3,70	1,09	.52
11	3,46	1,09	.53
12	3,78	0,88	.65
13	4,06	0,83	.64
14	3,91	0,91	.70
15	4,12	0,83	.64

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Weinstein, Przybylski ve Ryan (2012) tarafından geliştirilmiş Özerk İşlevsellik İndeksi'nin Türkçeye uyarlanması ve Türkçe formun geçerlik ve güvenirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan üç faktörlü yapısının doğrulanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde sınanan modelin uyum yeterliğini belirlemek için pek çok uyum indeksi kullanılmaktadır. Bu araştırmada; Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Fazlalık Uyum İndeksi (Incremental Fit Index, IFI), Ortalama Hataların Karekökü (Root Mean Square Residuals, RMR), Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü (Standardized Root Mean Square Residuals, SRMR) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) uyum indeksleri değerlendirilmiş ve uyum indekslerinin ölçeğin üç boyutlu yapısı için yeterli olduğu görülmüştür. χ^2/sd değerinin ise 2-3 arasının kabul edilebilir, 0-2 arasının ise iyi uyum değeri olarak kabul edilmektedir. RMSA ve SRMR değerlerinin .05 ile .10 arasında olması kabul edilebilir uyum olarak değerlendirilmektedir. (Schermele-Engel ve Moosbrugger, 2003). CFI IFI ve RFI indeksleri için .90 değeri kabul edilebilir uyum olarak değerlendirilmektedir (Marsh, Hau, Artelt, Baumert ve Peschar, 2006). Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, uyum indekslerinin kabul edilebilir uyum ve iyi uyum değerleri dikkate alındığında Özerk İşlevsellik İndeksi'nin üç boyutlu yapısının kabul edilebilir uyum verdiği görülmüştür.

Ölçeğin madde analizi için düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ile incelenmiştir. Düzeltilmiş madde toplam korelasyonları test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Bu değerlerin pozitif ve yüksek olması bir ölçme aracındaki her bir maddenin benzer davranışları örneklediğini göstermektedir. Düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının .30 ve üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2010). Ölçeğin güvenirliği Cronbach alpha iç tutarlık yöntemiyle incelenmiştir. Bu katsayıların .70 ve üzerinde olması genel olarak ölçeğin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Özgüven, 1994). Elde edilen bulgular ölçeğin güvenirliğinin yeterli olduğunu göstermektedir.

4.1. Sonuç

Özerklik birçok araştırmada psikolojik sağlık ve olumlu davranış ile ilişkili bulunmuştur. Özerklik psikolojik işlevsellik için oldukça önemli bir özelliktir (Deci ve Ryan, 2008; Ryan ve Deci 2004). Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarından elde edilen bulgular sonucunda bireylerin özerkliğini öz-tutarlılık, dışsal etkiye duyarlılık ve ilgi

boyutlarıyla ölçmeyi amaçlayan Özerk İşlevsellik İndeksi'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

5. ÖNERİLER

Özerklik üzerine yapılacak araştırmalarda özellikle özerklik ve onun çeşitli boyutlarını inceleyen Özerk İşlevsellik İndeksi'nin kullanılması özerklik kavramının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu araştırmada yapılan çalışmalara ek olarak, ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek amacıyla özerkliği ölçmeyi amaçlayan diğer ölçme araçlarıyla ve psikolojik iyi olma, öznel iyi olma ve sosyal iyi olma gibi olumlu ruh sağlığı ile ilişkili psikolojik yapıları değerlendiren ölçme araçlarıyla ilişkisi incelenebilir. Ölçeğin farklı araştırmalarda ve örneklemeler üzerinde kullanılması, ölçme gücüne katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akarsu, B. (1975). Felsefe Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi yayınları.
- Christopher, J. C. (1999). "Situating Psychological Well-Being: Exploring The Cultural Roots Of Its Theory And Research." *Journal of Counseling and Development*, 77(2): 141-152.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). "The" What" And" Why" of Goal Pursuits: Human Needs And The Self-Determination of Behavior." *Psychological inquiry*, 11(4): 227-268.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2008). "Self-determination Theory: A Macro Theory of Human Motivation, Development, and Health." *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 49(3): 182.
- Hmel B. A. ve Pincus, A. L. (2002). "The Meaning of Autonomy: On and Beyond The Interpersonal Circumplex." *Journal of Personality*, 70: 277-310.
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. (1991). "Culture and The Self: Implications For Cognition, Emotion, and Motivation." *Psychological review*, 98(2): 224
- Markus, H. ve Kitayama, S. (1998). "The Cultural Psychology of Personality." *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 29: 63-87.
- Marsh, H. W., Hau, K. T., Artelt, C., Baumert, J. ve Peschar, J. L. (2006). "OECD's Brief Self-Report Measure of Educational Psychology's Most Useful Affective Constructs: Cross-Cultural, Psychometric Comparisons Across 25 Countries." *International Journal of Testing*, 6(4): 311-360.
- Özgüven, E. (1994). Psikolojik Testler. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2000). "Self-Determination Theory and The Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being." *American Psychologist*, 55(1): 68.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2004). Autonomy Is No Illusion: Self-Determination Theory and The Empirical Study of Authenticity, Awareness, and Will. In J. Greenberg, S. L. Koole ve T. Pyszczynski (Eds.), *Handbook of experimental existential psychology*. New York: Guilford.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069-1081.

- Ryff, C. D. (2014). Psychological well-being revisited: Advances in the science and practice of eudaimonia. *Psychotherapy and psychosomatics*, 83(1), 10-28.
- Ryff, C. D. ve Keyes, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(4), 719-727.
- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of happiness studies*, 9(1), 13-39.
- Schermelleh-Engel, K. ve Moosbrugger, H., (2003). "Evaluating The Fit of Structural Equation Models: Tests of Significance and Descriptive Goodness-of-Fit Measures." *Methods of Psychological Research Online*, 8(2): 23-74.
- Weinstein, N., Przybylski, A. K. ve Ryan, R. M. (2012). "The Index of Autonomous Functioning: Development of A Scale of Human Autonomy." *Journal of Research in Personality*, 46: 397-413.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Autonomous functioning has been described healthier psychological processes that essential for optimal human functioning. According to self-determination theory autonomy is defined as action regulation by the sense of self (Deci & Ryan, 2000; Ryan & Deci, 2000). Weinstein et al., (2012) re-examines the nature of dispositional autonomy by defining and measuring the characteristics that are theoretically central to it. Theoretical reviewed and applied study about the autonomy indicates that all three dimensions such as authorship/congruence, interest-taking, and non-susceptibility to being controlled are central to dispositional autonomy. Nevertheless no measures has systematically assessed all three components and evaluated their interrelations as elements of one underlying construct. Instead, present assessments use operationalizations of autonomy that explicitly tap only some components. (Weinstein et al., 2012)

The Index of Autonomous Functioning provides a measure of trait autonomy based on three theoretically derived subscales assessing authorship/self-congruence (e.g., My decisions represent my most important values and feelings.), interest-taking (e.g., I often reflect on why I react the way I do.), and low susceptibility to control (e.g., I do things in order to avoid feeling badly about myself.) (Weinstein, Przybylski and Ryan, 2012). The aim of this research is to investigate validity and reliability of the Turkish version of the Index of Autonomous Functioning.

Method

The sample of this study consisted of 171 teacher. 116 of participants were male and 55 participants were female and their ages ranged between 25 and 50. Primarily the IAF was translated into Turkish by two academicians. After that the Turkish form was back-translated into English by three academicians. Later academicians were examined the consistency between the Turkish and English forms. Finally they discussed

the Turkish form and along with some corrections this scale was prepared for validity and reliability analyses. In this study, as construct validity, confirmatory factor analysis was executed to confirm the IAF's structure in Turkish culture. As reliability analysis internal consistency coefficients and the item-total correlations were examined. Data were analyzed by SPSS 17.0 and LISREL 8.54.

Findings (Results)

The results of confirmatory factor analysis demonstrated that the 15 items loaded on three factors (authorship/self-congruence, interest-taking, and low susceptibility to control; $\chi^2= 170,07$, $sd= 85$, $RMSEA= .077$, $CFI= .92$, $IFI= .92$, $RMR= .073$, $SRMR= .083$). Factor loadings ranged from .36 to .82. The internal consistency reliability coefficients of the subscales were .79, .76, .83 respectively and .72 for overall scale. The corrected item-total correlations ranged from .42 to .70.

Conculusion and Discussion

The original scale factor structure that the 15 items loaded on three factors and confirmatory factor analysis demonstrated that the factor structure was compatible with the factor structure of the original scale. The internal consistency reliability coefficients of the scale were high. Considering that, item total correlations having a value of .30 and it is possible to state that item total correlations regarding the scales are adequate. Overall findings demonstrated that this scale had adequate validity and reliability scores (Marsh, Hau, Artelt, Baumert and Peschar, 2006; Schermelleh-Engel and Moosbrugger 2003; Büyüköztürk, 2010). Perhaps, IAF is opportunity for future research on the psychological and behavioral outcomes of autonomy. IAF may be used as a valid and reliable instrument in order to assess autonomy. Nevertheless, further studies that will use Turkish version of IAF are important for its measurement force.